

جبران خسارات ناشی از نقض قرارداد

نویسنده:

محمد خلیلی ابهری

آفتاب گیتی

موسسه انتشارات آفتاب گیتی

سیر شناسه	: خلیلی ابهری، محمد، ۱۳۶۰-
عنوان و نام پدیدآور	: جبران خسارت ناشی از نقض قرارداد / نویسنده محمد خلیلی ابهری.
مشخصات نشر	: تهران: آفتاب گیتی، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهري	: ۱۲۳ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۳۱۴۵۰-۶۳
وضعیت فهرست	: فیبا
نویسی	: کتابنامه: ص. ۱۲۱ - ۱۲۳.
پادداشت	: نقض قرارداد -- ایران
موضوع	: Breach of contract -- Iran خسارت -- ایران Damages -- Iran مسولیت (حقوق) -- ایران Liability (Law) -- Iran
رده بندی کنگره	: KMH۷۲۶
رده بندی دیوبی	: ۵۵۰.۲۲/۳۴۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۴۸۶۵۴۵
اطلاعات رکورد	: فیبا
کتابشناسی	

عنوان: جبران خسارت ناشی از نقض قرارداد

نویسنده: محمد خلیلی ابهری

نشر و پخش: موسسه انتشاراتی آفتاب گیتی

نوبت چاپ: اول: ۱۴۰۲:

شماره گان: ۲۰۰ نسخه

چاپ: فدک

قیمت: ۱۲۵۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۱۴-۵۰۶-۳

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

آدرس: تهران میدان انقلاب ضلع جنوب شرقی - نبش خیابان ۱۲ فروردین - ساختمان

ولیعصر - پلاک ۱۳۱۴ - طبقه سوم واحد ۹

۰۲۱۶۶۹۶۹۸۳۷ - ۰۹۱۲۳۳۴۲۳۶۲ www.aftabegiti.com

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۷	مقدمه
۹	بخش اول
۹	کلیات
۱۰	فصل اول) قواعد عمومی
۱۰	گفتار اول) تعریف خسارت:
۱۱	گفتار دوم) مفهوم و ماهیت نقض قرارداد:
۱۲	فصل دوم) ماهیت مسؤولیت:
۱۲	گفتار اول) مفهوم مسؤولیت:
۱۲	مبحث اول) مفهوم لغوی و اصطلاحی مسؤولیت:
۱۳	مبحث دوم) اقسام مسؤولیت:
۱۳	بند اول) مسؤولیت اخلاقی:
۱۴	بند دوم) مسؤولیت حقوقی:
۱۵	۱- مسؤولیت قهری:
۱۵	۲- مسؤولیت قراردادی:
۱۸	گفتار دوم) منابع مسؤولیت قهری و قراردادی:
۱۹	مبحث اول) منابع فقهی:
۱۹	بند اول) قاعدة انلاف:
۲۰	بند دوم) قاعدة تسبیب:

۲۱.....	بند سوم) قاعده ضمان ید:
۲۱.....	مبحث دوم) مبانی نظری:
۲۲.....	بند اول) نظریه تقصیر:
۲۳.....	بند دوم) نظریه خطر:
۲۴.....	بخش دوم
۲۴.....	مسئولیت قراردادی
۲۴.....	و ضمانت اجرای آن
۲۵.....	فصل اول) محدوده الزامات قراردادی طرفین عقد:
۲۵.....	گفتار اول) وجود قرارداد صحیح و الزام آور بین طرفین:
۲۶.....	گفتار دوم) تعهدات اصلی طرفین:
۲۸.....	گفتار سوم) لوازم قانونی یا عرفی قراردادن:
۲۹.....	فصل دوم) شرایط تحقق مسئولیت قراردادی:
۳۰.....	گفتار اول) عهد شکنی و مفهوم آن:
۳۲.....	مبحث اول) تأثیر مطالبه در تحقق عهد شکنی و آثار آن:
۳۴.....	مبحث دوم) اقسام عهد شکنی:
۴۰.....	گفتار دوم) تقصیر قراردادی:
۴۰.....	مبحث اول) مفهوم و تعریف تقصیر:
۴۲.....	مبحث دوم) لزوم تقصیر و اقسام آن:
۴۳.....	بند اول) لزوم تقصیر:
۴۴.....	بند دوم) اقسام تقصیر:
۴۶.....	مبحث سوم) اثبات تقصیر:
۴۷.....	گفتار سوم) ضرر:
۴۷.....	مبحث اول) لزوم ورود ضرر و مفهوم آن:

۴۹	مبحث دوم) اقسام ضرر:.....
۵۰	مبحث سوم) شرایط ضرر قابل مطالعه:.....
۵۱	بند اول) مسلم و قطعی بودن ضرر:.....
۵۲	بند دوم) مستحکم بودن ضرر:.....
۵۳	بند سوم) خسارت قبل جبران نشده باشد:.....
۵۴	فصل سوم) دعوی جبران خسارت:.....
۵۵	بخش سوم .....
۵۶	اسباب معافیت از .....
۵۷	پرداخت خسارت .....
۵۸	فصل اول) قوه قاهره:.....
۵۹	گفتار اول) تعریف قوه قاهره: .....
۶۰	گفتار دوم) اوصاف قوه قاهره: .....
۶۱	مبحث اول) وصف خارجی بودن:.....
۶۲	مبحث دوم) وصف مقاومت ناپذیری:.....
۶۳	مبحث سوم) وصف ممکن نبودن پیش بینی (با قابل پیش بینی نبودن):.....
۶۴	فصل دوم) اقدام متهدله:.....
۶۵	فصل سوم) دخالت شخص ثالث:.....
۶۶	فصل چهارم) تأثیر قوه قاهره بر قرارداد:.....
۶۷	بخش چهارم .....
۶۸	قراردادهای راجع به مسئولیت .....
۶۹	فصل اول) قراردادهایی که راجع به اصلی مسؤولیت و حدود آن است:.....
۷۰	گفتار اول) قراردادهای (شروط) مربوط به فرونی مسؤولیت:.....
۷۱	گفتار دوم) قراردادهای (شروط) مربوط به کاهش مسؤولیت:.....
۷۲	گفتار سوم) نفوذ حقوقی این قراردادها (شروط): .....

فصل دوم) قراردادهایی که ناظر به ارزیابی و تعین میزان خسارت است:	۸۲
گفتار اول) مفهوم وجه التزام:	۸۲
گفتار دوم) احکام وجه التزام:	۸۴
فصل پنجم	۸۸
تبعات نقض تعهدات قراردادی	۸۸
تبعات نقض تعهدات قراردادی	۸۹
نقض تعهدات قراردادی :	۸۹
اجرای عین تعهد و حق فسخ	۸۹
خسارت در نقض تعهدات قراردادی	۹۰
مطلوبه هم زمان اجرای تعهد و خسارت عدم انجام آن	۹۱
مطلوبه هم زمان اجرای تعهد و خسارت تأخیر	۹۲
مطلوبه هم زمان اجرای تعهد و فسخ قرارداد	۹۴
آیا امکان مطالبه هم زمان اجرای تعهد و فسخ قرارداد وجود دارد؟	۹۴
مطلوبه همزمان خسارت و فسخ قرارداد	۹۴
آیا امکان هم زمان فسخ قرارداد مطالبه خسارت وجود دارد؟	۹۴
ضمانت اجرای احتمال نقض قرارداد در حقوق ایران و نظام حقوق عرفی	۹۴
ضمانت اجرای احتمال نقض قرارداد جاری ورشکسته	۹۵
ضمانت اجرای احتمال عدم پرداخت برات نکول شده	۹۷
ضمانت اجرای احتمال نقض عهد ضامن تاجر ورشکسته	۹۹
ضمانت اجرای احتمال نقض قرارداد شرکت های تجاری	۱۰۲
ضمانت اجرای احتمال نقض قرارداد در نظام حقوق عرفی	۱۰۳
نتیجه گیری	۱۱۲
منابع	۱۱۶

مقدمه

بی شک یکی از مهمترین مسائلی که در تاریخ بشریت مهم بوده هست راستگویی و لزوم وفای به عهد است و به همین سبب دین میهن اسلام توصیه اکیداً بر وفای به عهد نموده است که خود نوعی راستگویی است تا جاییکه یکی از قواعد مشهور فقه اسلامی قاعدة مشهور «اوقبالهود» است. هر مسئله مهم ضمانت اجراهای سختی را برای عدم رعایت آنها در پی دارد و لذا در اسلام برای عهد شکنی ضمانت اجراهای دنیوی و اخروی در نظر گرفته شده است.

به شیوه‌های گوناگون ممکن است تعهدی موجود آید و شخصی را متعهد ساخت. تعهد قراردادی که در نتیجه توافق بین دو یا چند اراده موجود می‌آید یکی از انواع آن می‌باشد. متعهد هم به سبب قرارداد ملزم می‌گردد یکسری کارهایی را انجام دهد یا مبلغی را پردازد یا... عدم ایفای وظایف قراردادی سبب نقض تعهد شده و ضمانت اجراهایی را در پی دارد که جبران خسارت ناشی از این نقض یکی از انواع آن می‌باشد. در این اثر ارائه شده که تا سر حد امکان سعی در کامل بودن آن بوده ولی بی‌شک کامل نیست، جبران خسارات ناشی از نقض قراردادها بررسی می‌گردد و بطور کلی در چهار بخش آمده است، بخش اول کلیات می‌باشد که در فصل اول آن قواعد عمومی راجع به موضوع گفته و بررسی می‌شود و در فصل دوم آن ماهیت مسؤولیت و مبانی و منابع آن مورد بررسی قرار می‌گیرد. در بخش دوم که راجع به مسؤولیت قراردادی و ضمانت اجرای آن است

بحثهایی چون محدوده الزامات قراردادی طرفین عقد (فصل اول) شرایط تحقق مسؤولیت قراردادی (فصل دوم) و دعوی جبران خسارت مورد بررسی قرار می‌گیرد.

اینکه در صورت نقض قرارداد توسط متعهد و ورود خسارت به متعهد له باید متعهد جبران کند همیشه لا یتغیر نیست به عبارت دیگر گاهی اوقات وجود بعضی عوامل و شرایط باعث می‌شود متعهد علیرغم نقض تعهد و ورد خسارت به متعهد له از پرداخت خسارت معاف گردد به همین جهت اسباب معافیت از پرداخت خسارت در بخش سوم این تحقیق بررسی شده است.

با توجه به اصل آزادی اراده‌ها طرفین قرارداد می‌توانند در هر موردی توافق کنند به شرط اینکه خلاف نظم عمومی و قواعد آمروه نباشد ولی آیا درباره عدم مسؤولیت طرفین در صورت نقض قرارداد می‌توانند توافق کنند یا خیر؟ اگر می‌توانند تا چه حدی محاذ می‌باشند؟ به این سوالات در بخش چهارم پاسخ داده شده است.